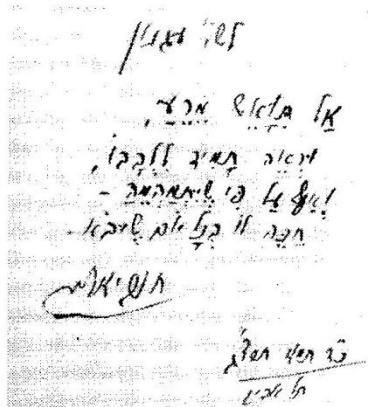

ג'פרי סאקס | תגובה

וראה תמיד ללבנו

של חיים גליקסברג שלאורו הוא מוכיח שחצי הלשון של ביאליק היו מכוונים כלפי מטרה ספרותית אחרת, בכל זאת, כנראה שער 1933 חל שינוי ביחסים בין הסופרים.

שנת תרצ"ג צוינה כיובל השישים לביאליק. מפאת מחלותיו של ביאליק (שתי כנן נסיעה נוספת לווינה לצורכי רפואה) לא נפגשו שניהם באותה תקופה. אם עגנון כעס עליו מפני מה, לא היתה למשורר הזדמנות לפייס את חברו הסופר ולהפיג את הרוגז. ב-18 ביולי 1933, חודש בלבד אחרי מכתבו של גליקסברג וימים ספורים לפני נסיעתו, ביאליק שלח לעגנון בירושלים את המהדורה של "כתבי ת.ג. ביאליק – בכרך אחד ובשני ספרים", שיצאה לאור בהוצאת ועד היוכל (תל אביב, תרצ"ג) לכבוד יום הולדתו.

שיר ההקדשה לעגנון המובא לעיל, עם הדיו לדברי הרמב"ם אודות ציפייה לישועה וביאת הגואל, מעיד על ידידות נפש והערכה הדדית בין ביאליק לעגנון, למרות הכל. במי לותיו של באר, חרוזי התנצלות אלה הם "מן העדינים והאינטימיים ביותר שכתב לאי מי מידיריו" ("גם אהבתם", פרק 10). הספר עם הקדשתו של ביאליק עדיין מונח אצלנו בארון הספרים בבית עגנון בירושלים.

לסיום, וכדי להעמיק את תיאורי האהבה בין ביאליק ובין משפחת עגנון המורחבת, אצטט מדבריה של אמונה עגנון ירון: "מכל ידידיו [של אבי] מאותה תקופה [גרמניה בשנות ה-20] זכור לי רק ביאליק... בכל עת שמחנו לקראת ביאליק. גם בארץ, כשהגיע לביתנו, קראנו חמדת ואני בשמחה, ביאליק בא! ביאליק בא! ואפילו כשהיינו כבר במי טותינו, ברגע ששמענו את קולו מיד קפצנו על מיטותינו ברינה, ביאליק בא, ביאליק בא" ("פרקים מחיי", עמ' 21). באחת משיחותי אתה הסכימה אמונה שכל זה, בניגוד לרוב מבקרי הבית, כי היתה לה התחושה שביאליק (שתי מיד היה לו ממתק בשבילם בכיס) היה יותר מעוניין לשוחח עם הילדים מאשר עם הוריהם.

לש"י עגנון

אל תנאש מרע,
וראה תמיד ללבנו,
ראף על פי שיתמהמה –
חכה לו בכל יום שיבא.

ח"ג ביאליק

ביד תמוז תרצ"ג
תל אביב

עבודה חשובה מאוד עשה שמואל אבנרי עם פרסום מכתבים לא מוכרים מח"ג ביאליק לש"י עגנון ("תרבות וספרות", 14.7) המתעדים את "קשרי הגומלין בין שני מאורי ספרות אלה".

עגנון פגש את ביאליק לראשונה על מר-פסת ביתו של ש. בן-ציון ביפו בשלהי מארס 1909. ביאליק גילה חיבה לסופר הצעיר שהעולם ניבא לו גדולות, ועד למותו של המר שורר הלאומי ביולי 1934 היה עגנון ממוקדי ומיודעי ח"ן. אבל, כפי שמתואר ומתועד בספרו החשוב של חיים באר, "גם אהבתם גם שנאתם: ביאליק, ברנר, עגנון – מערכות יחסים", קשרי-הקשרים בין שני האמנים היו שבריריים ולעתים סוערים למדי למרות שיתוף פעולה רב-שנים והערכה הדדית עצומה. "כמו הנדנדה בשיר הילדים הביאליקי",

ציין באר, "מוסיפה ידידותם לעלות ולרדת לסירוגין". חמשת המכתבים הידידותיים (שנכתבו בין 1925–1928) לאו דווקא מפרייכים את הטענה שבשנים האחרונות לחייו של ביאליק הידידות התקררה, וזאת עקב נסיעות שונות לחו"ל שגרמו למרחק פיסי בינו לבין עגנון ובגלל ריחוק אישי שנגרם כנראה מביקורת מפיו של ביאליק שנתגלגלה לאוזנו של עגנון הנפגע. היה מקובל להניח שמדובר באמירה ביקורתית על הסיפורים הראשונים של "ספר המעשים", כך טענו באר, דן לאור ועכשיו זיוה שמיר, בספרה החדש "מאוהב לאויב". אפילו אם נשתכנע מהגילוי הארי כיוני של אבנרי, שמצא את מכתבו המקורי